

het Volksbelang

Liberaal Vlaams Tijdschrift
www.hetvolksbelang.be

nr 03 - maart 2013
Jaargang 134
maandblad

BELGA

Minder lasten op arbeid

Tijdens een drukbijgewoonde uiteenzetting heeft de Gouverneur van de Nationale Bank van België Luc Coene een sterk pleidooi gehouden voor de verlaging van de lasten op arbeid. Volgens Coene is dit dé uitweg om het vertrouwen in de economie opnieuw te herstellen. Omdat men niet alle problemen

tegelijk kan aanpakken en oplossen, moet er bij prioriteit begonnen worden daar waar de economische welvaart wordt gecreëerd: bij onze ondernemingen. Opdat zij terug competitief zouden worden op de internationale markten, moeten onder meer de lasten op arbeid naar beneden worden gehaald o.m. door

verschuivingen binnen de fiscaliteit en door verdere besparingen langs de uitgavenzijde binnen de sector van de Volksgezondheid en de Sociale Zaken waar nog heel wat "heilige huisjes" te slopen zijn.

Lees verder op blz. 10 en 11

Van de redactie
door **Bert Cornelis**

Ideologie is geen verpakking

In onzekere tijden scherpen politieke partijen hun ideologie aan. Zij gaan dan op zoek naar een duidelijk verhaal om de kiezer beter te kunnen aanspreken. Het is belangrijk dat partijen investeren in ideologie, dat zij de kiezer ook inhoud geven en hen niet louter als een klant zien die ze af en toe moeten behagen. Ideologie is geen verpakking. Politiek moet gaan over ideeën die een leidraad vormen voor de politieke actie.

De basis van Open Vld kijkt al lang uit naar een ideologisch congres. Voorzitter Rutten beloofde reeds op de nieuwjaarsreceptie van het LVV er werk van te maken. In een aantal studiedagen wordt het ideologisch congres van 15 tot 17 november voorbereid. Open Vld gaat op zoek naar het individu en zijn vrijheid in verantwoordelijkheid. Vraag daarbij is of Open Vld met het liberalisme het verschil zal maken. Want daar draait het om: zich onderscheiden van de anderen. Wie alles op een hoop gooit, kweekt onverschilligheid bij de kiezer.

Ook andere partijen herbronnen in het vooruitzicht van de verkiezingen van volgend jaar. Bij CD&V startte voorzitter Wouter Beke de operatie 'Innesto'. Neen, het heeft niks met 'in nesten' te maken, maar verwijst naar Innesto, een term uit de wijnbouw waarbij jonge scheuten worden geënt op een bestaande stronk. Deze creatief verpakte ideologische vernieuwing symboliseert het beeld dat op de ideologische wortels nieuwe scheuten worden geënt met concrete antwoorden op de uitdagingen van vandaag en morgen.

Innesto moet bij de CD&V uitmonden in een groot inhoudelijk congres in november 2013. De sp.a lanceert een vernieuwingsoperatie onder de slogan 'Denk mee over het Vlaanderen van morgen'. Voorzitter Tobback schrijft een nieuwe beginselverklaring voor zijn partij en herdenkt de sociale welvaartsstaat. De tekst staat bol van begrippen, waarden en principes. De N-VA kondigde al aan in een congres het confederalisme concrete vorm te geven. Voor N-VA is nationalisme een heilzaam principe, eerder dan een ideologie. Het najaarscongres van Groen is ook geagendeerd.

Alle partijen zetten ideologische vernieuwing in voor verkiezingen 2014.

Volgens professor en politoloog Carl Devos hebben de klassieke ideologieën als instrument van de partijen om electoraal te overtuigen eerder afgedaan. Het gaat volgens hem niet meer over het

groot gelijk, over de grote politieke theorieën die in het verleden een wegwijzer waren voor de partijen en hun beleid. De nieuwe kiezer is de ideologie ontgroeid, hij is ontzuild, hij huppelt van de ene naar de andere partij en stemt in functie van wie er voor hem het best een antwoord geeft op zijn levensvragen. Devos geeft de partijen de raad om tegen de volgende campagne niet met grootse ideeën over alles en nog wat te komen, maar enkele duidelijke principes vast te leggen waarin de kiezer zich herkent.

Deze evolutie is een nadeel voor de klassieke partijen, liberalen, christendemocraten en socialisten omdat zij nog altijd voor een stuk op hun levensbeschouwing uit vorige eeuwen terugvallen. Zij zullen er straks moeten voor zorgen dat hun ideologie een hedendaagse invulling krijgt.

Pleidooi voor intelligente ideologie

Gast: Carl Devos, politicoloog aan de UGent, bekende Vlaming en politiek commentator.

Gastheer: het LVW.

Onderwerp: "Ideologie(ën), terug van weggeweest?"

Carl Devos schetste eerst de herkomst van het begrip 'ideologie'. Ideologie heeft vandaag een andere betekenis dan oorspronkelijk. De uitvinder, Antoine Destutt de Tracy, lanceerde op 21 april 1796 tijdens een lezing het begrip 'ideologie' en publiceerde later het werk *Eléments d'idéologie*. Het begrip ideologie had in dat werk een andere betekenis dan wij er vandaag aan geven. De filosoof bekeek ideologie als een wetenschap, letterlijk "idee-ologie", het bestuderen van de ideeën en hoe ze invloed hebben op het leven.

Ideologie legde sindsdien een lange weg af. In de politieke wetenschappen neemt ideologie een belangrijk plaats in, met als onderwerp bijvoorbeeld de invloed van ideologische opvattingen van politieke partijen op het kiesgedrag, op coalitievorming of partijprogramma's. Maar groot probleem is dat er weinig consensus is onder de wetenschappers, te beginnen met de definitie van ideologie zelf. Devos schreef zelf enkele definities gebaseerd op een literatuurstudie. Bijvoorbeeld: "Het is een bij voorkeur congruent geheel van opvattingen over de organisatie van de samenleving die gebaseerd zijn op een specifiek mensbeeld en op een aantal kernwaarden".

Drie poten

Academische wijsheid of spitstechnologie? Los van definities is het belangrijker dat ideologie uit drie grote componenten bestaat: een bril om naar de samenleving te kijken en deze te beschrijven; hoe ziet de ideale samenleving eruit (de ideale wereld); hoe kunnen wij de samenleving laten evolueren naar onze ideale. De derde component is belangrijk in het onderscheid tussen bijvoorbeeld sociaal-democratie en communisme. Vlaams Belang en N-VA hebben een ideaal: het nationaal-socialisme. Maar verschillen in de manier waarop dit dat dan moet bereikt worden. Het Vlaams Belang wil dit zonder

onderhandelen doen, zonder discussie. N-VA kiest de weg van de geleidelijkheid en het onderhandelen.

Ideologie heeft zowel negatieve als positieve connotaties. Het begrip kan mensen scheiden en verdelen, het kan ook binden en samenbrengen. Het kan een positieve kracht van verandering zijn die de wereld kan beheersen, maar het kan ook misleiden. De geschiedenis van de ideologie zelf is echter eerder negatief. Napoleon veroordeelde reeds de 'idéologues', dromers die niet in de realiteit stonden. Karl Marx wees op de misleidende elementen van ideologie.

De ideologieën zijn ouder dan België en de bestaande politieke partijen. Tussen de Franse Revolutie en de val van de Muur zit tweehonderd jaar waarin er veel is veranderd. Tal van boeken verschenen over het einde van de ideologieën en van de politieke partijen. Integendeel zijn ze vandaag levend en wel, maar er is veel veranderd.

De klassieke partijen die er van in het begin bij waren, liberalen, katholieken en socialisten, hebben een lange ideologische geschiedenis. Ze groeiden uit de Franse Revolutie om antwoorden te geven op de maatschappelijke uitdagingen. Maar ze groeiden en veranderden ook met de verandering van de samenleving. Er kwamen andere breuklijnen, bijvoorbeeld op het vlak van arbeid en kapitaal, tussen kerk en staat, op levensbeschouwelijk vlak. Er kwamen nieuwe partijen en ideologieën bij, bijvoorbeeld het ecologisme en de groene partij, of partijen die helemaal geen ideologie hebben, of waarbij de ideologie niet eenduidig is te omschrijven. Bijvoorbeeld Vlaams Belang, LDD of N-VA. De vraag is of dit een bezwaar is en of dit electorale schade toebrengt.

Conclusie van Devos: ideologie is niet meer wat het is geweest. De vermarkting van de politiek, de versnippering van de stemmen of de groei van problemen hebben hun invloed

Carl Devos: "Ideologie is duidelijkheid scheppen in de chaos".

gedrukt op ideologie. Vandaag heerst de opvatting dat ideologie vooral een zaak van goed beleid is. Evidence based policy is belangrijker dan grote ideologische theorieën. De vraag is niet of de kat zwart of wit is, als ze maar muizen vangt.

Geen twitter

De partijen zitten evenwel niet stil. Open Vld is bezig met een ideologische oefening. Ook CD&V werkt aan haar 'wijnstokoperatie'. In juni houdt sp.a een congres over de toekomst van Vlaanderen. De drie klassieke partijen zijn aldus Devos dus opnieuw met ideologie bezig vooral in het licht van de verkiezingen van 2014, de moeder aller verkiezingen, waar het werkelijk over 'alles' zal gaan. We gaan een lawine aan ideeën krijgen die over alles gaan. Om die chaos te vermijden stelt Devos aan de partijen voor om de campagne tot enkele kernachtige principes te beperken. Dingen waarvan de kiezer misschien niet altijd weet hoe je dat in een 'twitter' moet vertalen, maar de kiezer een soort van associatie geeft met dat waar de partij voor staat.

Devos pleit voor intelligente ideologie. Hij pleit voor ernstige journalistiek en een diepgaand debat over maatschappelijke thema's. Burgers hebben in de stroom van informatie nood aan duidelijkheid en structuur. (BC)

Als er in het 100-jarig bestaan van het LVV één periode is waar zeker moet worden naar teruggekeken, is het wel 1979. Eind oktober in dat jaar vond in de Expo Hallen van Kortrijk het beruchte ‘Ideologisch Congres’ van de PVV plaats. Een bewogen periode waarin het liberalisme opnieuw een ideologie werd.

door Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

De toenmalige PVV zat in de oppositie en voorzitter Willy De Clercq had enige jaren voordien reeds aangekondigd dat dit een ideale gelegenheid was om de liberale ideologie aan te passen aan de noden van de moderne tijd. Het congres werd grondig en langdurig voorbereid door een bijzondere commissie binnen de schoot van de partij. De werkzaamheden werden geleid door Willy van Dyck en verder zaten in de commissie (als permanente leden) onder meer prof. dr. Guy van Oudenhove, Walter de Meyer en Jan Engels van de Liberale Studiedienst, Ludo Asselberghs en Guy Verhofstadt namens de partij en/of de voorzitter en ondergetekende.

Clash

Door het feit dat de werkzaamheden vrij lang aansleepten en er onderhuids een permanente “clash” was tussen de jonge en de minder jonge leden van de commissie, was dit het signaal voor Guy Verhofstadt, die ondertussen verkozen was als voorzitter van de PVV-Jongeren, om via dit kanaal een volledig alternatief voorstel uit te werken wat zou gepubliceerd worden kort voor het PVV-congres als het “Radicaal Manifest” van de PVV-Jongeren.

Reeds in Volksbelang van september 1979 kondigden de PVV-jongeren hun intenties aan: “... een échte vrije mededinging, wat een afwijzing inhoudt van elke economische machtsconcentratie zij weze van private of publieke aard. Verder zijn wij ervan overtuigd dat de liberale maatschappijvisie die wij van de 18de en van de 19de eeuw hebben geërfd gemoderniseerd moet worden in de zin van de grotere participatie van het individu aan het economisch en politiek beleid van de samenleving waarin hij leeft. Hoe radicaal deze maatschappijvisie moet zijn, zullen het Bureau en het Politiek Comité dienen uit te maken. In hoeverre de P.V.V. zich deze principes

De oude garde...

De jonge garde...

zal eigen maken zal verder afhangen van de overtuiging waarmee wij ons alternatief op het Congres van Kortrijk zullen verdedigen en van de ernst waarmee wij dat Congres zullen voorbereiden.” Niemand kon dus beweren dat ze van niets wisten en/of in snelheid waren gepakt.

Opwarmer

Maar niet alleen inhoudelijk waren de jongeren goed voorbereid. Ook tactisch-strategisch hadden ze zich goed klaargestoomd. Het klassieke verloop van een PVV-congres was om op vrijdagavond te starten als “opwarmer”, om dan de zaterdag een hele dag hard verder te werken en de zondagvoormiddag af te sluiten met een “academische zitting” om de samenvatting te maken van het Congres. Dat wisten de jongeren heel goed en dus waren zij reeds massaal aanwezig op vrijdagavond toen de werkzaamheden begonnen.

Vermits de meeste andere leden, zoals het ook een traditie was, van die eerste congresdag vooral gebruik maakten om te “netwerken” in de fameuze Commissie “B” (de bar), hadden de jongeren de plenaire vergadering quasi voor hen alleen. En toen de amendementen ter stemming werden voorgelegd, werden bijna systematische alle voorstellen van de PVV-Jongeren aangenomen. Uiteraard omdat ze inhoudelijk goed waren, maar ook omdat ze gewoon numeriek in de meerderheid waren.

En toen op zaterdagmorgen de plenaire vergadering iets meer evenwichtig was samengesteld, was ondertussen de trend reeds gezet en kon een andere koers niet meer worden aangenomen.

Réveil

Bovendien was voorzitter Willy De Clercq ook voldoende helderziend en moedig om te beseffen dat zich iets unieks had voorgedaan en hij bleef dan ook consequent de jongeren verder steunen. Dit congres werd dan niet alleen het “réveil” van de toenmalige PVV, de partij had terug een frisse, wervende boodschap. De gebeurtenissen hielpen ook zonder twijfel mee aan de klinkende verkiezingsoverwinning in 1981 en de start van een “gouden generatie” jonge politici zoals Guy Verhofstadt, Patrick Dewael, Karel De Gucht en vele anderen die in de jaren nadien (o.m. binnen de Paarse coalitie) een groot aantal van hun principes konden vertalen in concrete daden.

Het LVV zelf begreep meteen wie er in deze delicate oefening moest worden gesteund. Getuige daarvan de bijdrage in Volksbelang nummer 10 van 1979 met de titel “Niet op de lauweren rusten”.

Piet Van Brabant verwoordde het zo: “Geleidelijk treedt een nieuwe generatie op de voorgrond. Degenen, die een paar weken geleden het Kortrijks congres van de PVV hebben bijgewoond, zullen getuigen van de ernst en de

1979: het Ideologisch Congres in Kortrijk

wilskracht waarmee de liberale jongeren hun standpunten verdedigen en van de originaliteit en de zuiverheid van hun liberale opvattingen. Het Liberaal Vlaams Verbond zal en moet ook aan hun zijde staan als zij in en buiten de partij een beleid voorstaan dat aan de doelstellingen van het LVV beantwoordt, in de lijn van het vooruitstrevend en edelmoedig liberalisme dat wij verdedigen, in het belang van het volk waartoe wij allen behoren. Maar het LVV moet als het nodig lijkt er niet voor terugschrikken degenen op de vingers te tikken, die het weze uit opportunisme, het weze uit onwetendheid, uit onbegrip of onverschilligheid, de beginselen uit het oog verliezen en de slagzinnen, waarmee zij hun jeugd en hun geestdrift hebben gevoed, zonder meer vergeten.”

De generatie twintigers

In het decembernummer van Volksbelang kreeg Guy Verhofstadt de kans zijn boodschap te brengen met als titel “De generatie van de twintigers”. Een boodschap die vandaag nog erg actueel klinkt. “Er bestaan blijkbaar heel wat misverstanden rond het Ideologisch Con-

gres, dat de P.V.V. onlangs te Kortrijk organiseerde”, zo begon Verhofstadt. “Naargelang de pen van de journalist, sprak men van een paleisrevolutie of van een geësceneerd schouwspel. Naargelang de strekking van het tijdschrift had men het over een «totale omwenteling» of over «oude wijn in nieuwe zakken». Wie echter op 26, 27 en 28 oktober jongstleden in levende lijve in de Kortrijkse hallen vertoefde, denkt er wel anders over. Met het Radicaal Manifest hebben de P.V.V.-Jongeren juist willen aantonen, dat er onder de jeugd van vandaag een brede stroming leeft, die niet conservatief, niet etatistisch of zelfs niet christendemocratisch denkt, zoals de «primus inter pares» onder de C.V.P.-Jongeren ons wel wil doen geloven. Neen, het ‘Radicaal Manifest was voor ons de veruitwendiging van een steeds breder wordende beweging onder de jeugd, die liberaal wil denken en handelen en daartoe de ideologie en de passende partij zoekt. Er mag zeker geen misverstand bestaan, deze beweging onder de jongeren wil puur liberaal zijn, heeft lak aan de grote economie, de grote politiek, de alles omvattende staat. Zij wil vrij en onbelemmerd zijn: zelf keuze kunnen maken en zelf initiatieven kunnen ontplooiën. Zij verdraagt niet langer te moeten opgroeien in een samenleving, waarin alles bij voorbaat voorbestemd is. Zij aanvaardt niet langer te moeten leven in een maatschappij, die stoelt op economische onvrijheid en op filosofische betutteling. Wij willen, als echte liberalen, naar eigen inzichten op grond van eigen waarden de toekomstige gemeenschap opbouwen. Misschien kan het wel verbazing wekken, dat deze vrij jonge beweging - de generatie van de twintigers - juist bij de bronnen van het liberalisme haar heil is gaan zoeken. Dit hoeft in geen geval. Immers, wie o.i. het liberalisme consequent toepast, komt tot de onvermijdelijke vaststelling, dat onze hedendaagse samenleving nog moeilijk als liberaal

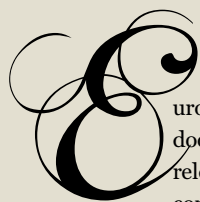
kan worden bestempeld. Hoe liberaal is immers ons economisch systeem nog? Elkeen kan vaststellen, dat het een complex geheel is geworden, waarbinnen een aantal mastodonten van ondernemingen en een moloch van een staat het doen en het laten van de mens bepalen. Kleine en middelgrote bedrijven, jonge afgestudeerden, individuen met creativiteitszin krijgen gewoon geen kans. Hoe vrij en sociaal bewogen is onze verzorgingsstaat, wanneer iedereen kan constateren, dat ze, ondanks het opsloppen van veel middelen, totaal onmachtig is de armoede uit onze samenleving te bannen? Hoe liberaal ten slotte, is onze zogenaamde parlementaire democratie, wanneer de politiek en het maatschappelijk gebeuren dagelijks worden gedegradeerd tot een spektakel van vedetten en oncontroleerbare drukkingsgroepen?

Onze analyse van de hedendaagse samenleving klinkt radicaal, voor velen misschien meedogenloos, maar ze is nodig willen de bevolking en de liberalen er zich eens en voor altijd goed van bewust zijn dat wij onafwendbaar stevenen naar een onvrije grootschalige en superbureaucratische maatschappij... tenzij wij er iets aan doen, tenzij wij agressiever en offensiever worden en vanuit het liberalisme zelf ingrijpende radicale hervormingen voorstellen en durven doorvoeren.

Om al deze motieven was o.i. het Radicaal Manifest nodig als een onvolmaakte uiting van onze overtuiging, dat wat liberale denkers in de 18de en 19de eeuw hebben gezegd en geschreven - en nu vooral door Amerikaanse liberale en libertaire denkers wordt heropgevist - zeker niet verkeerd was, zeker ook niet heeft gefaald, maar in feite nooit in al zijn sociale, economische en politieke consequenties werd toegepast. Velen klinkt dit alles wellicht te sloganmatig. Eerlijk, dit is ten dele ook de bedoeling! Het liberalisme moet opnieuw beleiden worden, naar buiten treden als een ideologie... wat zeg ik, als de enige ideologie, die een alternatief kan bieden voor de crisis waarin mens en maatschappij zich vandaag bevinden.”

Europa op een

Europa is een geografische realiteit, een culturele ook, door de eeuwen heen gegroeid in dit deel van de wereld. De Europese Unie daarentegen is een politieke constructie waarmee begonnen werd halfweg de vorige eeuw. Eerst waren er de EGKS en EURATOM. Ze werden opgericht door de drie Benelux-landen, Frankrijk, Italië en de Bondsrepubliek Duitsland met de bedoeling die industrieën onder gezamenlijk beheer te brengen die tijdens de twee wereldoorlogen zoveel schade en ellende hadden veroorzaakt en die daarenboven moesten worden heropgebouwd. Er werd ook aanstalten gemaakt om een Europese Defensiegemeenschap op te richten, maar dat initiatief werd gekelderd door het Franse Parlement. Dit prille begin onderstreept hoe stoutmoedig, helderziend en vooruitstrevend onze voorgangers zijn geweest. Ze waren weliswaar gelouterd door twee gruwelijke wereldoorlogen en ze waren, onmiddellijk na de tweede, vastbesloten om deze keer niet enkel de oorlog, maar ook de vrede te winnen. En daarom vatten ze het plan op om, binnen de zeven jaar na het einde van de vijandelijkheden, een verregaande samenwerking op industrieel gebied op te zetten tussen staten die elkaar naar het leven hadden gestaan. Iets dergelijks zie ik vandaag niet meteen gebeuren.

Gemeenschappelijke Markt

Dat de Unie van start ging als een hoofdzakelijk economisch gericht samenwerkingsverband doet niets af aan het fundamenteel politieke karakter van het opzet. Nog voor het einde van de jaren vijftig van vorige eeuw, werd de Gemeenschappelijke Markt boven de doopvont gehouden. Men sprak niet meer van EGKS maar van Europese Economische Gemeenschap (EEG). Aan de grondslag ervan lag het Verdrag van Rome dat opnieuw onder de zes stichtende landen werd gesloten.

Mag ik eraan herinneren dat dit gebeurde in volle Koude Oor-

Na de jongste Italiaanse verkiezingen staan de kranten alweer vol van de onheilsberichten over Europa en de Europese Unie. In deze barre tijden is het nuttig om even om te zien om de afgelegde weg te overschouwen en dan vooruit te kijken. Ik maak daarbij een onderscheid tussen Europa en de Europese Unie omdat beide begrippen wel degelijk een verschillende inhoud hebben, ook al worden ze dikwijls door elkaar gebruikt.

log, luttele maanden nadat de Sovjettanks volksoptstanden in Polen en Hongarije hadden neergeslagen? Ik was toen twaalf jaar oud en ik herinner me levendig dat ik bij het nieuws van de inval in Budapest naar huis rende, overtuigd dat een nieuwe wereldoorlog voor de deur stond. Naast de economische dimensie had de Europese Unie ook een overduidelijke politieke dimensie, namelijk de verdediging van het Westen en van haar vrede en welvaart.

Politiek gezien leek de wereld toen veel eenvoudiger dan vandaag, met twee duidelijke kampen, het vrije en kapitalistische Westen enerzijds, en het communistische Oosten anderzijds. Waar je stond, was vrij eenvoudig.

Met vijftien

Geleidelijk aan sloten steeds meer Europese landen zich aan bij de Europese Gemeenschap. In een eerste golf, Groot-Brittannië, Ierland en Denemarken (Noorwegen verwierp de toetreding bij referendum); in een tweede golf, Spanje, Portugal en Griekenland omdat die zich hadden bevrijd van de

kantelmoment

rechtse dictaturen waaronder ze hadden geleefd; in een derde golf, Zweden, Finland en Oostenrijk. Toen waren we dus met vijftien lidstaten. Een volgende uitbreiding zou pas in dit millennium plaatsgrijpen, toen er eerst tien, en een jaar later nog twee voornamelijk voormalige communistische landen lid werden van de Unie. Vandaag telt de Unie 27 lidstaten en volgend jaar komt Kroatië erbij. Er lopen inmiddels toetredingsonderhandelingen met IJsland en Turkije, en ook Montenegro, Macedonië en Servië hebben uitzicht op dergelijke onderhandelingen en bijgevolg op lidmaatschap van de Unie. Je zou er zowaar de tel bij verliezen.

Ondertussen heeft de Unie het terrein van het zuiver economische verlaten, en hebben de lidstaten haar, in opeenvolgende verdragswijzigingen, bevoegdheden toevertrouwd op gebied van binnenlands- en justitieel beleid; migratie; buitenlands beleid; veiligheids- en defensiebeleid; ontwikkelingssamenwerking; handelsbeleid; leefmilieu; voedselveiligheid en ga zo maar door. Er zijn nog maar weinig domeinen waarop de Unie niet actief is, ofwel exclusief ofwel samen met de lidstaten. Ook de instellingen van de Unie zijn geëvolueerd, evenals hun onderlinge verhoudingen. Het Europese Parlement wordt sedert 1979 rechtstreeks verkozen door alle kiesgerechtigden van de lidstaten en is vandaag medewetgever voor alle belangrijke bevoegdheidsdomeinen van de Unie.

Steun van regeringen

Niets van dit alles heeft zich voltrokken zonder de instemming van de lidstaten, zo al niet op initiatief van diezelfde lidstaten. Het is niet alsof een anoniem monster, diep verscholen in de bureaucratie van Brussel, snode plannen beraamt om de burgers van de Unie te beroven van hun soevereiniteit en democratische inspraak. Het zijn wel degelijk de regeringen van de lidstaten, en de parlementen van de lidstaten, die ingestemd hebben zowel met de opeenvolgende uitbreidingen van de Unie, als met de opeenvolgende verdragswijzigingen die de Unie maken tot wat ze vandaag is geworden. Het is echter onmiskenbaar dat de meeste burgers van de Unie vandaag maar weinig voeling hebben met diezelfde Unie.

Dat is pijnlijk aan het licht gekomen toen eerst de Nederlanders en vervolgens de Fransen in 2005 het Grondwettelijk Verdrag bij referendum hebben verworpen. Ook de Denen

*door Annemie Neyts,
Minister van Staat
Europees Parlementslid*

en de Ieren hadden al eerder verdragswijzigingen op dezelfde wijze verworpen omdat inmiddels in deze beide landen politieke partijen en figuren op het voorplan waren getreden die aanvoerden dat de Europese Unie een bedreiging vormde voor de nationale identiteit en onafhankelijkheid. Want de wereld houdt niet op te veranderen, en ook onze samenlevingen veranderen voortdurend hetgeen onzekerheid, onrust en vervreemding veroorzaakt. Onze samenlevingen worden voortdurend meer divers en veelkleurig; ze zijn veel meer heterogeen dan een halve eeuw geleden, zelfs dan 20 jaar geleden, en dat maakt het samenleven moeilijker en meer onvoorspelbaar. In zo'n context kunnen partijen en figuren opstaan die de Europese Unie verantwoordelijk stellen voor deze evolutie en die mensen voorhoudt dat men zou kunnen terugkeren naar homogene samenlevingen die de eigen identiteit kunnen ontplooiën achter veilige nationale grenzen, of zelfs regionale grenzen als je naar ons land kijkt, of naar Spanje en Groot-Brittannië.

De ambivalentie tegenover de Europese Unie blijkt overigens duidelijk uit het feit dat de autonomisten in Catalonië, Schotland en Vlaanderen het doen voorkomen alsof afscheuring pijnloos kan gebeuren, want veilig ingebed in diezelfde Euro- ➤

Europa op een kantelmoment

pese Unie die nochtans graag beladen wordt met alle euvels van de mondialisering. En dan heb ik nog met geen woord gerept over de financiële en economische crisis die Europa en de wereld in de knel houdt sedert 2008.

Ook daar zie ik een gelijkaardige ambivalentie tegenover de Unie: ze wordt geacht ons voor de ergste gevolgen van de crisis te behoeden en ons tegen volgende crises te beschermen, maar wanneer daarvoor strenge maatregelen worden uitgewerkt, is het ook weer niet goed.

Kantelmoment

Ik denk dat de Unie en wijzelf ons op een kantelmoment bevinden. Ofwel beseffen we tot in het diepste van ons politiek en maatschappelijk bewustzijn dat geen enkele lidstaat, ook niet de grootste, in staat is om op zijn eentje de crisis te overwinnen en een betere toekomst uit te bouwen, ofwel laten we ons meeslepen in een neerwaartse spiraal waarvan de uitkomst hoogst onzeker is. Het Europese avontuur is ingezet door mannen en vrouwen die de grondslag wilden leggen voor duurzame vrede en welvaart. Zij, en wij na hen, zijn daar eigenlijk wonderwel in geslaagd.

Ik zou u willen uitnodigen om u de wereldkaart voor de geest te halen: de Europese Unie en haar lidstaten bevinden zich in de Westelijke uithoek van het Europese continent. Hier wonen en leven nauwelijks een half miljard mensen, minder dan tien procent van de wereldbevolking. Hier hebben we een oase van vrede en ja, van welvaart uitgebouwd die zonder weerga is, zowel in de wereld als in de geschiedenis van de mensheid.

Nooit en nergens hebben mensen op vreedzame wijze een dergelijk geheel (ik durf niet zeggen 'imperium') uitgebouwd. Maar zoals ik bij aanvang schreef: het is mensenwerk, politiek mensenwerk, en als dusdanig kan het ook teniet worden gedaan.

Wat kunnen we, wat moeten we doen om zo'n teloorgang te vermijden? Eerst en vooral moeten we gezamenlijk tot het besef komen dat we samen beter af zijn dan elk apart. We moeten de complexiteit van de hedendaagse samenlevingen uitleggen en doen aanvaarden, we moeten geduld koppelen aan doortastendheid, we moeten duidelijk maken dat iden-

titeit een complex gegeven is, dat onze identiteiten gelaagd zijn, dat elk van ons, tegelijk man of vrouw, Vlaming, Waal of Brusselaar, Europeaan en wereldburger is, dat de ene identiteit de andere niet uitsluit, maar dat ze elkaar versterken.

Geen vijandig monster

We moeten de articulatie tussen de lidstaten en de Unie verduidelijken, we moeten duidelijk maken dat de Unie geen vreemd, volksvijandig monster is, maar dat ze van ons is, en dat solidariteit tussen ons van vitaal belang is. In deze tijden van soms extreem individualisme moeten we eraan herinneren dat solidariteit van de sterksten naar de zwakkere gaat, en niet andersom. De Griekse regeringen mogen dan al gesjoemeld hebben met hun statistieken, maar dat mag niet betekenen dat de Griekse bevolking meer solidair moet zijn met de Duitse dan omgekeerd, om maar een voorbeeld te noemen.

We staan voor enorme uitdagingen en die zijn des te groter omdat we tegelijkertijd elk in eigen land hervormingen moeten doorvoeren om enerzijds onze verworvenheden veilig te stellen en anderzijds de toekomst te vrijwaren. Hoe moeilijk dat is ervaren we niet enkel in eigen land, maar ook in alle buurlanden. Indien nodig, hebben de Italiaanse kiezers ons daar de afgelopen dagen aan herinnerd. Dit is een tijd waarin er grote nood is aan opinieleiders (niet enkel politici) die de moed hebben om tegen de stroom in te roeien, die minstens evenveel oog hebben voor wat ons verbindt als voor wat ons verdeelt, en die niet systematisch het ogenblikkelijke, het eigen belang en de kortstondigheid voorrang geven op het algemeen belang, het hoger goed en de toekomst.

Ik ben hier zeer onvolledig gebleven en heb ongetwijfeld geen afdoende antwoorden gegeven op alle vragen en twijfels. Graag nodig ik de lezers uit om op dit betoog te reageren want ik ben zeer benieuwd naar uw visie over de Europese Unie vandaag en morgen.

annemie.neyts-uyttebroeck-office@europarl.europa.eu

GOUVERNEUR VAN DE NATIONALE BANK LUC COENE OVER HET ZOEKEN NAAR MEER VERTROUWEN IN DE ECONOMIE

Op een druk bijgewoonde uiteenzetting op 26 maart 2013 onder de titel “De uitdagingen van onze economie” door de Gouverneur van onze Centrale Bank Luc Coene, werd binnen een kort tijdsbestek toch een vrij volledig overzicht gegeven van waar wij vandaag met onze economie staan. Ondanks het feit dat ons land de voorbije 5 jaar de crisis vrij goed heeft doorstaan (vooral in vergelijking met de meeste andere lidstaten van de EU), is dit géén garantie voor een zorgeloze toekomst. Groei is daarbij het toverwoord.

“Groeien, groeien, groeien”

door Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Integendeel: de (vertragende) mechanismen die een te snelle krimp hebben tegengehouden, belemmeren nu ook een vlugge hereniging. Als ons land de drie grote uitdagingen waar wij voorstaan (met name de (te) grote openbare schuld, de enorme lasten verbonden aan de versnelde vergrijzing van onze bevolking en de toestand van onze openbare financiën) succesvol wil aanpakken, is er maar één toverwoord: méér (en meer duurzame) economische groei creëren. Het aanzwengelen van die groei kan ofwel door méér te exporteren ofwel door de binnenlandse vraag aan te wakkeren (tenminste voor zover die binnenlandse vraag via intern geproduceerde goederen en diensten wordt voldaan...). Maar helaas beide hefbomen lijken de laatste tijd wel verlamd. Daar waar we tot voor enkele jaren gemiddeld een groei hadden van 2 à 2,5% per jaar, halen we nu nog – en dan nog met veel moeite – amper 1% per jaar.

Te hoge loonkost

Onze uitvoer kampt zowel met een kwantitatief als kwalitatief probleem: enerzijds zijn wij qua prijzen minder en minder competitief op de internationale markten en anderzijds is de samenstelling van onze uitvoer nog steeds vrij “basic” (met andere woorden te weinig innovatieve producten en/of producten met een hoge toegevoegde waarde). Alle mogelijke studies (zowel nationaal als internationaal)

hebben de oorzaken van die kwaal al meerdere malen blootgelegd: onze industrie kampt met een veel te hoge loonkost (vooral een veel te zware directe en indirecte fiscaliteit op de factor arbeid), die dan nog eens verder wordt gepenaliseerd door het mechanisme van de automatische loonindexering en – en dat is relatief nieuw – een verslechtering van onze arbeidsproductiviteit. Tot voor enkele jaren kon de eens zo geroemde productiviteit van onze mensen als troef – en “buffer” – worden uitgespeeld om de twee andere handicaps enigszins te compenseren. Vandaag lukt dit niet meer.

Maar ook langs de kant van de binnenlandse vraag, valt de groeimotor stil. Door het feit dat onze export stokt én de import toeneemt, verkopen onze bedrijven minder en zijn ze dus minder geneigd te investeren. Minder investeren is minder aanwerven en minder aanwervingen vergroot het reeds zeer hoog aantal werklozen. Bovendien – door die hoge loonkost – zijn bedrijven als ze dan al eens aanwerven meer geneigd goedkopere jongere arbeidskrachten aan te trekken dan dure ouderen tewerk te stellen. Dus steeds meer “ouderen” (die echter wel nog productief zijn én

vél ervaring hebben) glijden daardoor véél te vroeg in de (pre-)pensioenregeling, waardoor de kosten van de vergrijzing vroeger dan verwacht verder oplopen. Al die onzekerheid zet de gezinnen er uiteraard niet toe aan méér te consumeren: er stond nog nooit zoveel spaargeld “geparkeerd” op de spaarrekeningen van onze landgenoten (tenminste diegene die nog konden sparen, want recent onderzoek leert dat een kwart van de bevolking helemaal niet meer tot sparen toekomt).

Overheid als redder

Dus de enige die (in theorie althans) de economie nog zou kunnen aanzwengelen, is de overheid. Maar – zoals voldoende bekend – de overheid beschikt over géén manoeuvreerruimte meer. Door al de hierboven opgesomde factoren (minder verkoop – minder tewerkstelling - ...) blijven de inkomsten beneden de verwachtingen terwijl de (traditionele) uitgaven volgens een vrij stabiel patroon van jaar tot jaar verder blijven stijgen. Om het aldus ontstane tekort weg te werken werd al te vaak de gemakkelijksoplossing gekozen: nog meer nieuwe ontvangsten (lees: belastingen). >

Luc Coene: “Eens de werkgevers terug meer zuurstof krijgen en meer kunnen verkopen, zullen zij opnieuw meer investeren en mensen aanwerven”

En deze bijkomende lasten “doden” nog verder onze economie.

Vandaar de roep - bij sommigen - om dan toch maar (tijdelijk...) de begrotingsdiscipline los te laten en de overheid een pakket stimulerende maatregelen (dus bijkomende uitgaven) te laten nemen. Luc Coene was hier duidelijk géén voorstander van: vooreerst zal een verdere stijging van het begrotingstekort de openbare schuld verder doen toenemen (met een zeer groot risico dat de fameuze “rentesneeuwbal” en dus een vertraagde groei terug begint te rollen - want volgens het IMF zit België reeds in die gevarenzone met een openbare schuld die tegen de 100% van het BBP aanleunt) en anderzijds is deze (kortstondige) winst slechts uitstel van executie (nadien zal er nog veel meer en veel harder moeten gesaneerd worden om de cijfers terug binnen aanvaardbare grenzen te krijgen).

Geld moet rollen

Een ander punt van zorg voor de Gouverneur blijft de toestand van ons financieel systeem, met name de banken. Door de harde lessen van de voorbije crisis, zijn ze heel terughoudend geworden om hun basisopdracht te vervullen: met name het vlot laten circuleren van het geld binnen de economie - het vlot doorschuiven van fondsen die ergens op overschot zitten naar plaatsen waar een (verantwoord) tekort aan financiële middelen zit. Tijdelijk vult de Centrale Bank deze leemte op. De banken beleggen liever hun overschot aan liquiditeiten bij de Centrale Bank - en deze herbelegt door schuldpapier in de markt op te kopen, maar dit is niet haar rol.

Een laatste thema waar de Gouverneur bij stilstond, was de toenemende rol van de EU, en uiteraard de Eurogroep, in onze economie. Bij het lanceren van de Euro, heeft men vergeten te zorgen voor een (sterke) onderbouw. De Europese Centrale Bank (ECB) was wel bevoegd om toe te zien op prijsstabiliteit (tegenaan van de inflatie), maar het vrijwaren van de be-

Gouverneur Luc Coene, moderator Bert Cornelis en LVV-voorzitter Clair Ysebaert.

grotingsdiscipline, de evolutie van de loonkosten, het toezicht op de financiële sector... werd verder bij de individuele lidstaten gelaten. Dit gebrek aan coördinatie en coherentie heeft mede bijgedragen tot de diverse crisissen die we recent gekend hebben (Ierland - Portugal - Spanje - Griekenland - Cyprus...). Al deze lacunes worden nu (op Europees niveau) één voor één weggewerkt en zouden moeten het kader creëren waarin alle marktpartijen (de producenten en de consumenten - de financiële markten - ...) terug vertrouwen putten om de toekomst meer met vertrouwen tegemoet te zien. Met als belangrijke randbemerking dat al deze (nodige) Europese initiatieven best zo democratisch mogelijk worden gedragen.

Vertrouwen

Want - doorheen heel de uiteenzetting - was “vertrouwen” het toverwoord van de Gouverneur om terug uit de crisis te komen. En omdat men niet alle problemen tegelijk kan aanpakken en oplossen, moet er bij prioriteit begonnen worden daar waar de economische welvaar wordt gecreëerd: bij onze ondernemingen. Opdat zij terug competitief zouden worden op de internationale markten, moeten de lasten op arbeid naar beneden worden gehaald o.m. door verschuivingen binnen de (para-) fiscaliteit - door verdere besparingen langs de uitgavenzijde (binnen de sector van Volksgezondheid en Sociale Zaken zijn nog heel wat (dure) “heilige huisjes” te slopen..) - door het herbekijken van ons automatisch loonindexeringssysteem en daaraan gekoppeld een beter toezicht op de prijzen zoals voor

energie, telecom,... - door méér in te zetten op vorming, innovatie en productiviteitsverbetering - door oudere werknemers langer zinvol binnen het arbeidsproces te houden - enz.

Eens de werkgevers terug meer zuurstof krijgen (én méér kunnen verkopen..), zullen zij terug meer investeren en mensen aanwerven. Mensen die een (stabiele) job hebben, zullen ook makkelijker consumeren (of zelf investeren in bijvoorbeeld een nieuwe woning) en dus minder sparen. Een overheidshuishouding die (op een structurele manier) terug in orde is, zal ook de (binnen- en buitenlandse) financiële markten meer vertrouwen inboezemen, waardoor ook de kredietverlening en de vlotte geldcirculatie terug op gang worden gebracht.

Dus zoals de crisis van 2008 vooral begonnen is door een wijdverspreid gebrek aan vertrouwen tussen alle mogelijke marktpartijen, zullen we ook maar uit deze crisis kunnen geraken als dat vertrouwen terug kan worden hersteld. Dit vertrouwen zal er maar komen, als die marktpartijen die er echt toe doen (met name de overheid, zowel regionaal - federaal als Europees) de moed tonen om die maatregelen te nemen die echt nodig zijn, als ze de moed tonen om uit te stijgen boven de waan van de dag en durven zelfs minder populaire maatregelen te nemen die echter wel een blijven resultaat garanderen op langere termijn. Deze analyse is al meermaals gemaakt, de oorzaken zijn gekend alsook de vereiste remedies. Nu alleen nog beleidsmakers vinden die - over de deadline van een volgende verkiezing heen - durven denken op langere termijn.

KMO's verzekeren de toekomst

Begin dit jaar keurde het Europees Parlement het rapport “Betere toegang tot financiering voor kleine en middelgrote ondernemingen” goed. Het rapport formuleert een antwoord op een van de belangrijkste actuele problemen in Europa: de kredietschaarste voor KMO's.

*door Philippe De Backer,
Europees Parlementslid*

KMO's zijn verantwoordelijk voor 85% van de nieuwe jobcreatie in de Europese Unie. Als we de economie opnieuw willen laten opleven, is het verbeteren van de toegang tot financiering dus een absolute prioriteit voor Europa. Maar ook voor de nationale en regionale overheden.

De wil om te ondernemen, te groeien en te investeren is er. Maar er is ook veel onzekerheid

bij zowel ondernemers als investeerders. Onzekerheid over de toekomst en onzekerheid over nieuwe of strengere regelgeving.

Adequate regelgeving

Strengere regelgeving is niet slecht. Maar ze mag de economische groei niet fnuiken. We hebben nood aan adequate en voldoende afgetoetste regelgeving. En dat is op dit moment niet het geval. Noch op Europees niveau, noch op de andere niveaus. In Europa wordt er één impactstudie per wetsvoorstel gemaakt. Deze studie moet de mogelijke gevolgen van de wet in kaart brengen. Maar dat is niet voldoende. We moeten duidelijk weten wat de gecumuleerde gevolgen voor KMO's en investeerders zijn wanneer we regelgeving na regelgeving schrijven. Ook de Vlaamse en federale regering zouden hier werk van moeten maken.

Een adequaat wetgevend kader dat de nodige stabiliteit garandeert, is dus nodig als we de economie willen stimuleren. Het moet ondernemers helpen om de toegang tot financiering te verbeteren en het moet investeerders helpen door de barrières voor investeren weg te werken en hen zo hun economische rol te laten vervullen.

Maar er bestaat geen een one-size-fits-all oplossing voor het vergemakkelijken van de toegang tot financiering voor KMO's. Een onderneming met 100 personeelsleden heeft andere financieringsnoden dan een eenmanszaak. Ook is er een groot verschil tussen start-up financiering, financiering voor cruciale groeimomenten of lange-

termijn-financiering.

Van de 23 miljoen KMO's in Europa maken er nauwelijks 25.000 gebruik van alternatieve financieringsvormen. Bijna allemaal grijpen ze naar klassieke bankleningen. Maar net daar knelt het schoentje. Als gevolg van verstrengde Europese regelgeving worden leningen aan KMO's geklasseerd als risicovol op balans van financiële instellingen. Daarentegen worden staatsobligaties als veel veiliger geklasseerd, men kan zelfs spreken van een voorkeursbehandeling. Terwijl in het recente verleden net bewezen is dat dit niet altijd strookt met de realiteit.

Tegelijkertijd worden financiële en verzekeringsinstellingen geconfronteerd met strengere kapitaalvereisten en grotere liquiditeitsbeperkingen, waardoor ze minder graag investeren in KMO's en andere bedrijven. Gevolg is dat schuldfinanciering via banken een schaars goed wordt.

Dikke spaarboekjes

Er kan geen groter contrast zijn met het recordbedrag aan spaargelden op bankrekeningen. De Belgen hebben maand na maand meer geld op hun spaarboekjes gezet, terwijl de inflatie hoger lag dan de interesten. We hebben dus allemaal samen massaal veel geld en koopkracht verloren. Een nationaal en regionaal wetgevend kader dat deze spaargelden kan activeren kan de toegang van KMO's tot financiering vergemakkelijken en de relance financieren. Ik denk hier bijvoorbeeld aan het hervormen van fiscale stimuli richting lange-termijn-sparen en een actuele versie van de aandelenwet-‘Cooreman-De Clercq’. In de jaren 1978-1981 had de overheid >

KMO's verzekeren de toekomst

een enorme financieringsnood en nam ze fiscale gunstmaatregelen voor beleggers van Belgisch overheidspapier, roerende voorheffing en erfenisrechten. Gevolg was dat de bedrijfsfinanciering minder aantrekkelijk werd en bedrijven in de problemen kwamen. De wet-Cooreman-De Clercq heeft hier voor een kentering gezorgd, met terug meer kapitaalverkeer naar bedrijven en de beurs.

Maar naast de klassieke financieringsmogelijkheden moeten we ook andere mechanismen ontwikkelen. Europa heeft hierin al enkele stappen genomen. Zo startte al een proeffase met projectobligaties. Infrastructuurprojecten zullen door deze obligaties zowel garanties als geld vinden om gerealiseerd te worden. Het proefproject wordt opgestart in de sectoren transport, energie en ICT. Ook innovatieve KMO's zullen vanuit Europa beter ondersteund worden. Begin dit jaar keurden de Europese wetgevers een nieuw Europees kwaliteitslabel voor risicokapitaal goed. Zo wil Europa de mismatch tussen de financieringsbehoefte bij innovatieve ondernemers en een gebrek aan investeringsfondsen aanpakken. Het nieuwe "Europees paspoort" zal het ophalen van risicokapitaal over de grenzen van lidstaten heen gemakkelijker maken en zal een boost geven aan het vertrouwen van de durfkapitaalinvesteerder.

Financiering op maat

We hebben nood aan financieringsvormen die op maat gemaakt zijn voor KMO's. Zowel het financieren van het eigen vermogen als schuldinstrumenten moeten ontworpen én gereguleerd worden voor KMO's. Business angels, crowd funding, mezzanine financiering, ... het zijn maar enkele instrumenten waaraan ik denk. Ook Europese garanties zouden de strenge kapitaalvereisten voor banken kunnen verlichten en kunnen het risico voor financiële tussenpersonen verminderen.

Behalve een wetgevend kader, moet er ook een betere dialoog komen tussen de betrokken partijen. Het ontbreekt de ondernemers

soms aan de nodige kennis of ervaring om een goed onderbouwd bedrijfsplan voor te leggen bij de aanvraag. Dit komt het succes van de kredietaanvraag niet ten goede. Lidstaten moeten daarom, samen met bijvoorbeeld bedrijfsorganisaties, de nodige professionele ondersteuning en training voorzien voor potentiële ondernemers. Ook moeten we, zo vroeg mogelijk, de ondernemersvaardigheden van jongeren stimuleren. cursussen die het ondernemerschap bij jongeren aanwakkeren en die de kennis van de economie en marktwerking vergroten, moeten naar mijn mening opgenomen worden in het curriculum van zowel het middelbaar onderwijs als het voortgezette onderwijs. Dit in alle studierichtingen.

Risico's nemen

Een ondernemer zijn, betekent risico's nemen. Dus inderdaad, soms kan het mislopen. Daarom is begeleiding voor gefailleerde ondernemers zeer belangrijk. Een vereenvoudigde en verkorte faillissementsprocedure is daarom aangewezen. Maar ook het geven van een tweede kans. Want vaak blijkt dat "herstarters" beter presteren dan nieuwe "opstarters".

Anderzijds moeten er ook enkele veranderingen gebeuren aan de kant van de financiële instellingen. Banken moeten duidelijke en transparante criteria vastleggen voor ondernemers bij het indienen van een kredietaanvraag. Wanneer een bankier geheel of gedeeltelijk een kredietaanvraag afwijst, moet de kredietgever de ondernemer adequaat en constructief informeren over de redenen van de afwijzing. Communicatie is dus belangrijk.

Maar ook transparantie is zeer belangrijk. Soms zijn ondernemers zich niet voldoende bewust van of geïnformeerd over de kleine lettertjes van de kredietovereenkomst. Zo gebeurt het vaak dat wanneer men een lening vervroegd wil terugbetalen, de bijhorende kosten en wederbeleggingsvergoeding te hoog oplopen of dat de mogelijkheid tot vervroegd terugbetaling gewoon niet voorzien is in het contract. Zulke situaties kunnen er voor zor-

gen dat de ondernemer minder investeert dan hij eigenlijk zou willen. Ook het gebruik van persoonlijke waarborgen moet gereguleerd worden. Waarborgen die het risico van financiële instellingen beperken zijn goed, maar het "over-indekken" tegen deze risico's werkt contraproductief.

Bankiers hebben betere kennis van kredietinstrumenten dan ondernemers. Ondernemers weten meer van "de business" dan de bankiers. Dit onevenwicht aan informatie levert problemen op wanneer een kredietaanvraag besproken wordt. Simpele zaken zoals een betere dialoog, een intensere samenwerking en een betere informatiedoorstroming zou dus de kansen op een succesvolle kredietaanvraag al kunnen toenemen.

En net daarover gaat het. Dialoog, samenwerking en uitwisseling van informatie. Ondernemers en investeerders moeten samenwerken om de economie weer te laten opleven. En ik geloof ook dat beide partijen dat willen. Maar het is de verantwoordelijkheid van de Europese, nationale en regionale wetgevers om adequate wetgeving en lange-termijn-zekerheid voor alle partijen te creëren. Het spijzen van de begroting door het heffen van nieuwe belastingen t.a.v. investeerders en ondernemers, is daarom niet echt een goed voorbeeld van doordacht lange termijn beleid.

Ondernemers-ecosysteem

Door mijn opleiding biotechnologie bekijk ik ook het ondernemerschap vanuit dit referentiekader. KMO's maken deel uit van een groter ecosysteem. Een systeem waar overheid, investeerders en ondernemers moeten samenwerken om een duurzame groei te creëren. Zonder een van hen, werkt het systeem niet. Ik roep alle partijen dan ook op om zo snel mogelijk werk te maken van een lange-termijn-visie voor dit "ondernemers-ecosysteem". Want van afwachten is nog geen enkele KMO groot geworden, heeft nog geen enkele investeerder winst gemaakt en is ook de economie nog niet uit het dal geraakt.